

АНОТАЦІЯ

Юрків Р.О. Примусові ліцензії на об'єкти промислової власності за законодавством України та правом ЄС. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі права за спеціальністю 081 – Право. Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, 2022.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що примусове ліцензування у сфері інтелектуальної власності є інструментом збалансування приватних та публічних інтересів у разі використання майнових прав на конкретно визначені об'єкти. У сфері правового регулювання примусового ліцензування накопичилося чимало проблем, пов'язаних з неповнотою, непослідовністю, суперечливістю правових підходів, що утруднює практику їх застосування. Актуальною є проблема гармонізації законодавства України з правом ЄС, його відповідність кращим світовим стандартам. Відтак виникла необхідність розробки науково обґрунтованих пропозицій, спрямованих на реформування правового регулювання окресленої сфери дослідження.

Розділ 1 Загальнотеоретичні положення про примусові ліцензії за законодавством України та правом ЄС» складається з трьох підрозділів і присвячений дослідженню становлення та розвитку правового регулювання примусових ліцензій в Україні, міжнародного регулювання примусових ліцензій та регулювання за правом ЄС, дослідженню поняття, ознак, видів примусових ліцензій як правових підстав розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Автор запропонував визначення поняття примусової ліцензії, під якою слід розуміти – невиключну, строкову, оплатну ліцензію, яку власник патенту (свідоцтва) зобов'язаний видати заінтересованій особі на підставі рішення суду або, яка видається урядом, за умов, встановлених законом на використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків,

компонування напівпровідникових виробів, сортів рослин. Також автором визначено сутнісні ознаки примусової ліцензії.

Дисертант обґрунтував висновок, що слід уніфікувати понятійний апарат Законів України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на промислові зразки», «Про охорону прав на сорти рослин», «Про охорону прав на компонування напівпровідникових виробів», відмовившись від поняття «власник прав», «володілець прав» та замінивши його поняттям «власник патенту (свідоцтва)».

Розділ 2 «Примусові ліцензії за законодавством України» складається з п'яти підрозділів, в яких йдеться про примусові ліцензії на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, компонування напівпровідникових виробів (умови видачі, зміст, припинення дії), примусові ліцензії на використання сортів рослин, про особливості примусових ліцензій на використання запатентованого винаходу, що стосується лікарського засобу, про характеристику залежних, перехресних та урядових ліцензій.

Дисертант в роботі відзначив необхідність доповнення переліку обставин, за яких допустиме видання примусової ліцензії урядом такими уточнювальними обставинами: ведення антитерористичної операції, необхідність забезпечення лікування осіб, які є тимчасово переміщеними з окупованих територій, неконтрольована міграція населення, та об'єктивне зростання поширення соціально небезпечних захворювань.

Дисертантом зроблено висновок, що залежні ліцензії надаються за фактичного стану залежності (щодо винаходу, корисної моделі), що запатентовані пізніше не можуть повноцінно використовуватися без застосування винаходу (корисної моделі), патент на який видано раніше, і встановлення факту залежності можливе на підставі висновку фахівців у відповідній сфері.

У роботі автором зазначено, що примусова ліцензія може бути тільки невиключною, з визначенням обсягу використання винаходу (корисної моделі,

іншого об'єкту промислової власності), строку дії ліцензії, розміру та порядку виплати грошової компенсації власнику патенту (свідоцтва).

Розділ 3 «Примусові ліцензії за правом ЄС та за законодавством країн ЄС» містить п'ять підрозділів, у яких досліджено законодавство країн ЄС та нормативно-правові акти ЄС щодо примусового ліцензування прав на винаходи, корисні моделі, сорти рослин, досліджено особливості примусових ліцензій на використання патентів щодо фармацевтичної продукції, залежні і перехресні ліцензії в країнах ЄС, а також визначено перспективи розвитку та адаптації законодавства України до стандартів права ЄС.

Дисертантом встановлено, що законодавство про примусове ліцензування прав на сорти рослин в ЄС передбачає можливість отримання примусової ліцензії на рівні ЄС (рішення приймає Бюро сортів рослин Співтовариства в суспільних інтересах). На рівні окремих країн ЄС також є можливість отримати примусову ліцензію, переважно залежну, відповідно до вимог національного законодавства.

Автором обґрунтовано, що приписи Регламенту ЄС № 816/2006 від 17 травня 2006 року спрямовані на вирішення проблем охорони здоров'я не країн ЄС, а менш розвинутих країн та країн, що розвиваються. Відтак примусове ліцензування спрямоване на виробництво продукції, завдяки якій буде покращено доступ громадян цих країн до доступних лікарських засобів.

Дисертантом зроблено висновок, що примусові ліцензії за законодавством більшості країн ЄС видаються за рішенням відповідного національного патентного відомства (Португалія, Іспанія, Польща, Угорщина, Швеція та ін.). В окремих країнах такі ліцензії можуть видаватися спеціалізованим судом (Німеччина, Франція). Примусові ліцензії видаються у зв'язку з невикористанням або недостатнім використанням винаходу (корисної моделі) або у зв'язку з наявністю суспільного інтересу.

Дисертантом обґрунтовано висновок про доцільність передачі повноважень щодо видачі примусових ліцензій на винаходи, корисні моделі, промислові зразки, напівпровідникові вироби до Національного органу

інтелектуальної власності, а повноваження щодо примусового ліцензування прав на використання сорту рослин – до відповідної організації у сфері патентування сортів рослин. Зі створенням Вищого суду з питань інтелектуальної власності саме він повинен розглядати цю категорію спорів.

Загалом, наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вперше на дисертаційному рівні проведено комплексний теоретичний аналіз примусового ліцензування у сфері інтелектуальної власності, визначено перспективи розвитку законодавства у цій сфері, а також систематизовано одержані результати. Варто зазначити, що на підставі проведеного дослідження автор, окрім іншого:

- зробив висновок, що підставою виникнення правовідношення щодо видачі примусової ліцензії є юридичний склад: 1) рішення суду чи уряду; 2) видача ліцензії як односторонній правочин власника патенту, що вчиняється на підставі рішення суду або її видача урядом;

- визначив сутнісні ознаки примусової ліцензії та запропонував її визначення: примусова ліцензія – невиключна, строкова, оплатна ліцензія, яку власник патенту (свідоцтва) зобов'язаний видати заінтересованій особі на підставі рішення суду або, яка видається урядом, за умов, встановлених законом на використання винаходів, корисних моделей, промислових зразків, компонування напівпровідникових виробів, сортів рослин;

- обґрунтував висновок, що вибір виробника, якому буде надано урядовий дозвіл на використання винаходу (корисної моделі), що застосовуються у лікарському засобі, доцільно проводити на конкурсній основі з урахуванням його виробничих потужностей, знань та вмінь у сфері виробництва лікарських засобів, вартості виробництва тощо;

- зробив висновок, відповідно до якого необхідно передбачити у ч. 2 ст. 30 Закону «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» право власника першого патенту звернутися до суду про видачу перехресної ліцензії, у разі відмови власника другого патенту від укладення ліцензійного договору чи видачі ліцензії на винахід, корисну модель (примусова перехресна ліцензія);

- зробив висновок, що на підставі аналізу досвіду правового регулювання європейських країн та відповідної практики застосування у сфері примусового ліцензування, з метою адаптації вітчизняного законодавства до стандартів ЄС запропоновано відмовитися від судової процедури видачі примусових ліцензій та віднести вирішення цих питань до компетенції Національного органу інтелектуальної власності;

- обґрунтував позицію, відповідно до якої з метою адаптації законодавства України до стандартів ЄС у сфері примусового ліцензування сортів рослин, необхідно доповнити Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» нормами, які би закріплювали право заінтересованої сторони на отримання залежної та перехресної ліцензії на використання сорту рослин;

- обґрунтував доцільність законодавчого закріплення залежних та перехресних ліцензій для використання напівпровідникових виробів.

Також дисертант *удосконалив*:

- підходи щодо класифікації примусових ліцензій, запропонувавши таку їх класифікацію: залежно від об'єкта інтелектуальної власності, що є предметом ліцензії: примусові ліцензії на винахід (корисну модель), примусові ліцензії на винахід (корисну модель), що стосуються лікарського засобу; примусові ліцензії на промисловий зразок; примусові ліцензії на використання сорту рослин; примусові ліцензії на компонування напівпровідникових виробів; залежно від умов видачі примусових ліцензій: примусові ліцензії у зв'язку з невикористанням винаходу, корисної моделі, промислового зразка тощо; залежні; перехресні; ліцензії, які видаються для суспільних потреб; залежно від порядку видачі: видані на підставі рішення суду; видані урядом;

- понятійний апарат спеціального законодавства: запропоновано відмовитись від понять «власник права», «володілець прав», «володілець патенту» та застосовувати надалі – «власник патенту (свідоцтва)»;

- положення про те, що заінтересована особа звертається до суду з позовною заявою про видачу примусової ліцензії, а не із заявою, як це

встановлено на сьогодні, відповідно до загальних правил юрисдикції та підсудності;

- положення про те, що не тільки видача Кабінетом Міністрів України примусової ліцензії на відповідні об'єкти може бути оскаржена до суду, а й строк, ліцензійні платежі, інші умови ліцензії, відміна, анулювання урядового дозволу на використання можуть теж бути оскаржені в судовому порядку.

У роботі *набули подальшого обґрунтування*, зокрема:

- положення щодо підстав анулювання виданого урядового дозволу на винахід, що стосуються лікарського засобу. Така обставина як припинення юридичної особи не може розглядатися як безумовна підстава для анулювання виданого дозволу. Якщо йдеться про ліквідацію суб'єкта господарювання, то у такому разі відсутнє правонаступництво і, логічно, дозвіл анулюється. Якщо ж йдеться про припинення з правонаступництвом, то правонаступники могли б виробляти лікарський засіб на умовах наданого дозволу, якщо вони самі не клопочуть про його анулювання та відповідають встановленим вимогам;

- позиція, відповідно до якої юридична особа, що утворилася внаслідок виділу із суб'єкта господарювання, якому був наданий урядовий дозвіл на використання винаходу (корисної моделі), що застосовуються у лікарському засобі, та до якої перейшло відповідне право, може продовжувати діяльність після її перевірки на відповідність встановленим вимогам (наявність виробничих потужностей, професійних вмінь, навичок тощо);

- положення про те, що примусові урядові ліцензії, які використовуються в країнах ЄС, це узагальнене поняття примусових ліцензій на винаходи (корисні моделі), промислові зразки, напівпровідникові вироби, сорти рослин, які видаються у більшості країн ЄС національними органами інтелектуальної власності або спеціалізованим патентним судом (Німеччина, Франція).

Результати дисертаційного дослідження зможуть бути використані для подальших наукових розробок, удосконалення національного законодавства та практики його застосування, а також для підготовки підручників,

навчальних посібників та викладання курсів/спекурсів студентам юридичних факультетів.

Ключові слова: інтелектуальна власність, винахід, корисна модель, промисловий зразок, промислова власність, примусова ліцензія, суд.

Список публікацій здобувача:

в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

1. Юрків Р.О. Примусове відчуження прав на винахід (корисну модель). *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2018. № 3. С. 90-94.

2. Юрків Р.О. Становлення і розвиток законодавства України про примусові ліцензії на винаходи (корисні моделі). *Вісник національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. *Політологія. Соціологія. Право*. 2019. № 2/2019. С. 133-138.

3. Юрків Р.О. Умови видачі примусових ліцензій на винаходи (корисні моделі). *Науково-практичний фаховий збірник наукових праць «Прикарпатський юридичний вісник»*, 2020. № 4(33). С. 37-41.

4. Юрків Р.О. Особливості примусових ліцензій на використання запатентованого винаходу (корисної моделі), що стосується лікарського засобу. *Науковий журнал «Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки»*. 2020. № 4. Т.1. С. 86-93.

5. Юрків Р.О. Перспективи розвитку та адаптації до стандартів ЄС законодавства України щодо примусового ліцензування прав на винаходи (корисні моделі). *Вісник Львівського Університету. Серія Юридична*. 2020. Вип. 71. С. 62-70.

6. Юрків Р.О. Примусові ліцензії на використання патентів щодо фармацевтичної продукції: досвід ЄС. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. N 2. Vol. 6. P. 191-195.

які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Юрків Р.О. Вільне використання об'єктів патентного права. *Актуальні проблеми інтелектуального права: збірник матеріалів Першої всеукраїнської*

науково-практичної конференції. Львів. Юрид. факультет Львівського нац. ун-тету ім. І.Франка. 2016. С.158-162.

2. Юрків Р.О. Договірне регулювання відносин, пов'язаних зі створенням винаходів. *Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного та ІТ права*: збірник матеріалів Другої всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів. Юрид. факультет Львівського нац. ун-тету ім. І.Франка. 2017. С.313-317.

3. Юрків Р.О. Примусові ліцензії як правова підстава розпорядження майновими правами власника патенту. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*: матеріали XXIV звітної науково-практичної конференції: у 2-ох ч. Ч.1. Львів. Юрид. факультет Львівського нац. ун-тету ім. І.Франка. 2018. С.224-227.

4. Юрків Р.О. Примусові ліцензії за правом ЄС. *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи*: матеріали XVIII міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції. Львів. Юрид. факультет Львівського нац. ун-тету ім. І.Франка. 2019. С.112-113.

5. Юрків Р.О. Законодавство України про примусові ліцензії на об'єкти промислової власності. *Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного та ІТ права*: збірник матеріалів Третьої всеукраїнської науково-практичної конференції. Львів. Юрид. факультет Львівського нац. ун-тету ім. І.Франка. 2019. С.193-198.

6. Юрків Р.О. Правове регулювання примусових ліцензій на медичні препарати. *Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні*: матеріали XXVI звітної науково-практичної конференції: у 2-ох ч. Ч.1. Львів. Юрид. факультет Львівського нац. ун-тету ім. І.Франка. 2020. С.217-219.

7. Юрків Р.О. Особливості правової природи відтворених лікарських препаратів (дженериків). *Актуальні проблеми прав людини, держави та правової системи*: матеріали XIX Міжнародної студентсько-аспірантської наукової конференції. Львів, Юрид. факультет Львівського нац. ун-тету ім. І.Франка. 2020. С.138-141.

8. Юрків Р.О. Залежні і перехресні ліцензії на винаходи та корисні моделі в країнах ЄС. *Актуальні проблеми інтелектуального, інформаційного, IT та Інтернет права: збірник матеріалів Четвертої всеукраїнської науково-практичної конференції*. Львів. Юрид. факультет Львівського нац. ун-тету ім. І.Франка. 2020. С.158-165.

ANNOTATION

Yurkiv R.O. Compulsory licenses for industrial property under Ukrainian law and EU law. - Qualifying scientific work on the rights of the manuscript.

Thesis for the Degree of Doctor of Philosophy in Law specialty 081 - Law. Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, 2021.

The relevance of the research topic is due to the fact that compulsory licensing in the field of intellectual property is a tool for balancing private and public interests in the case of the use of property rights to specific objects. In the field of legal regulation of compulsory licensing, there are many problems associated with the incompleteness, inconsistency, inconsistency of legal approaches, which complicates the practice of their application. The problem of harmonization of the legislation of Ukraine with the EU law, its conformity to the best world standards is actual. Therefore, there was a need to develop scientifically sound proposals aimed at reforming the legal regulation of the outlined area of research.

Section 1 General Theoretical Provisions on Compulsory Licenses under Ukrainian Legislation and EU Law "consists of three subsections and is devoted to the study of the formation and development of legal regulation of compulsory licenses in Ukraine, international regulation of compulsory licenses and regulation of EU law, legal grounds for disposing of intellectual property rights.

The author proposed the definition of a compulsory license, which should be understood as a non-exclusive, temporary, paid license, which the owner of a patent (certificate) is obliged to issue to an interested person on the basis of a court decision or issued by the government, utility models, industrial designs, arrangement of semiconductor products, plant varieties. The author also identified the essential features of a compulsory license.

The author substantiated the conclusion that the conceptual apparatus of the Laws of Ukraine "On protection of rights to inventions and utility models", "On protection of rights to industrial designs", "On protection of plant variety rights", "On protection of rights to semiconductor products" should be unified, abandoning

the concept of "rights holder", "rights holder" and replacing it with the concept of "patent holder (certificate)".

Section 2 "Compulsory licenses under the laws of Ukraine" consists of five subsections, which deal with compulsory licenses for inventions, utility models, industrial designs, layout of semiconductor products (conditions of issue, content, termination), compulsory licenses for the use of plant varieties, on the features of compulsory licenses for the use of a patented invention (utility model) relating to a medicinal product, on the characteristics of dependent, cross and government licenses.

The author notes the need to supplement the list of circumstances under which the government may issue a compulsory license with the following clarifying circumstances: conducting an anti-terrorist operation, the need to provide treatment for persons temporarily displaced from the occupied territories, uncontrolled migration, and objective growth of social spread.

The author concludes that dependent licenses are granted on the actual state of dependence (on the invention, utility model), which later patented cannot be fully used without the use of the invention (utility model), the patent for which was previously issued, and in the relevant field.

The author notes that a compulsory license can only be non-exclusive, with the scope of the invention (utility model, other industrial property), the term of the license, the amount and procedure for payment of monetary compensation to the patent owner (certificate).

Section 3 "Compulsory licenses under EU law and EU law" contains five subsections, which examines the legislation of the EU and EU regulations on compulsory licensing of rights to inventions, utility models, plant varieties, studied the features of compulsory licenses for use of patents for pharmaceutical products, dependent and cross-licenses in EU countries, as well as identified prospects for the development and adaptation of Ukrainian legislation to the standards of EU law.

The author established that the legislation on compulsory licensing of plant variety rights in the EU provides for the possibility of obtaining a compulsory license

at the EU level (the decision is made by the Community Plant Variety Office in the public interest). At the level of individual EU countries, it is also possible to obtain a compulsory license, mostly dependent, in accordance with the requirements of national law.

The author substantiates that the provisions of EU Regulation № 816/2006 are aimed at solving the health problems not of the EU countries, but of less developed countries and developing countries. Therefore, compulsory licensing is aimed at the production of products that will improve the access of citizens of these countries to available medicines.

The author concludes that compulsory licenses under the law of most EU countries are issued by the relevant national patent office (Portugal, Spain, Poland, Hungary, Sweden, etc.). In some countries, such licenses may be issued by a specialized court (Germany, France). Compulsory licenses are issued due to non-use or insufficient use of the invention (utility model) or due to the public interest.

The author substantiates the conclusion on the expediency of transferring the authority to issue compulsory licenses for inventions, utility models, industrial designs, semiconductor products to the National Intellectual Property Authority, and the authority on compulsory licensing of plant variety rights - to the relevant organization in plant patenting. With the establishment of the High Court of Intellectual Property, it must consider this category of disputes.

In general, the scientific novelty of the obtained results is that for the first time at the dissertation level a comprehensive theoretical analysis of compulsory licensing in the field of intellectual property, identified prospects for legislation in this area, and systematized the results. *It should be noted that on the basis of the study conducted by the author, among other things:*

- concluded that the basis for the legal relationship in the case of issuance of a compulsory license is the legal structure: 1) the decision of the court or government; 2) issuance of a license as a unilateral transaction of the patent owner, which is made on the basis of a court decision or its issuance by the government;

- identified the essential features of a compulsory license and proposed its definition: compulsory license - a non-exclusive, temporary, paid license, which the owner of the patent (certificate) must issue to the person concerned by court decision or issued by the government, under the law inventions, utility models, industrial designs, arrangement of semiconductor products, plant varieties;

- substantiated the conclusion that the choice of the manufacturer, which will be granted government permission to use the invention (utility model) used in the drug, it is advisable to make a competitive basis taking into account its production capacity, knowledge and skills in drug production, production costs, etc.;

- concluded that it is necessary to provide in Part 2 of Art. 30 of the Law "On protection of rights to inventions and utility models" the right of the owner of the first patent to apply to the court for a cross-license, in case of refusal of the owner of the second patent to enter into a license agreement or license to invent a utility model (compulsory cross-license);

- concluded that based on the analysis of the experience of legal regulation of European countries and relevant practices in the field of compulsory licensing, in order to adapt domestic legislation to EU standards, it is proposed to abandon the judicial procedure for issuing compulsory licenses and refer these issues to the competence of the National Intellectual Property Authority;

- substantiated the position according to which in order to adapt Ukrainian legislation to EU standards in the field of compulsory licensing of plant varieties, it is necessary to supplement the Law of Ukraine "On Protection of Plant Variety Rights" with norms that would enshrine the right of interested parties to obtain a dependent and cross license plant varieties;

- substantiated the expediency of legislative consolidation of dependent and cross licenses for the use of semiconductor products.

The author also *improved*:

- approaches to the classification of compulsory licenses, proposing the following classification: depending on the object of intellectual property that is the subject of the license: compulsory licenses for an invention (utility model),

compulsory licenses for an invention (utility model) related to a medicinal product; compulsory industrial design licenses; compulsory licenses for the use of plant varieties; compulsory licenses for the assembly of semiconductor products; depending on the conditions for issuing compulsory licenses: compulsory licenses due to non-use of the invention, utility model, industrial design, etc .; dependent; cross; licenses issued for public needs; depending on the order of issuance: issued on the basis of a court decision; issued by the government;

- the conceptual apparatus of special legislation: it is proposed to abandon the concepts of "right holder", "rights holder", "patent owner" and apply further - "patent owner";

- the provision that the person concerned applies to the court with a statement of claim for the issuance of a compulsory license, and not with a statement, as established today, in accordance with the general rules of jurisdiction and jurisdiction;

- the provision that not only the issuance of a compulsory license by the Cabinet of Ministers of Ukraine for the relevant facilities may be appealed in court, but also the term, license fees, other license conditions, cancellation, revocation of government permit may also be appealed in court.

The paper provides further justification, in particular:

- provisions on the grounds for revocation of a government authorization for an invention (utility model) relating to a medicinal product. Such a circumstance as termination of a legal entity cannot be considered as an unconditional ground for revocation of the issued permit. In the case of liquidation of an entity, then there is no succession and, logically, the permit is revoked. In the case of termination of succession, the successors could manufacture the drug on the terms of the permit, if they themselves do not seek its revocation and meet the established requirements;

- a position according to which a legal entity separated from an economic entity, which has been granted a government permit for the use of an invention (utility model) used in a medicinal product, and to which the relevant right has passed, may

continue to operate after its verification. compliance with the established requirements (availability of production facilities, professional skills, abilities, etc.);

- the provision that compulsory government licenses used in EU countries are a generalized concept of compulsory licenses for inventions (utility models), industrial designs, semiconductor products, plant varieties issued in most EU countries by national intellectual property authorities or specialized patents. court (Germany, France).

The results of the dissertation research can be used for further research, improvement of national legislation and practice of its application, as well as for the preparation of textbooks, manuals and teaching courses / special courses to law students.

Key words: intellectual property, invention, utility model, industrial design, industrial property, compulsory license, court.

List of applicant's publications:

in which the main scientific results of the dissertation are published:

1. Yurkiv R.O. Compulsory alienation of rights to an invention (utility model). *Actual problems of domestic jurisprudence*. 2018. 3. 90–94.
2. Yurkiv R.O. Formation and development of the legislation of Ukraine on compulsory licenses for inventions (utility models). *Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute". Politology. Sociology. Right*. 2019. 2/2019. 33-138.
3. Yurkiv R.O. Conditions for issuing compulsory licenses for inventions (utility models). *Scientific and practical professional collection of scientific works "Prykarpattya Legal Bulletin"*, 2020. 4 (33). 37-41.
4. Yurkiv R.O. Features of compulsory licenses for the use of a patented invention (utility model) relating to a medicinal product. *Scientific journal "Bulletin of Zaporizhia National University. Legal sciences"*. 2020. 4. Vol.1. 86-93.
5. Yurkiv R.O. Prospects for the development and adaptation to EU standards of Ukrainian legislation on compulsory licensing of rights to inventions (utility models). *Bulletin of Lviv University. Legal Series*. 2020. 71. 62-70.

6. Yurkiv R.O. Compulsory licenses for the use of patents for pharmaceutical products: the EU experience. *Visegrad Journal on Human Rights*. 2020. 2. Vol. 6. 191-195.

which certify the approbation of the dissertation materials:

1. Yurkiv R.O. Free use of patent law objects. *Current issues of intellectual law: a collection of materials of the First All-Ukrainian scientific-practical conference*. Lviv. Law Faculty of Lviv National University named after I. Franko. 2016. .158-162.

2. Yurkiv R.O. Contractual regulation of relations related to the creation of inventions. *Current issues of intellectual, information and IT law: a collection of materials of the Second All-Ukrainian scientific-practical conference*. Lviv. Law Faculty of Lviv National University named after I. Franko. 2017. 313-317.

3. Yurkiv R.O. Compulsory licenses as a legal basis for disposing of property rights of the patent owner. *Problems of state formation and protection of human rights in Ukraine: materials of the XXIV reporting scientific-practical conference: in 2 parts Part 1*. Lviv. Law Faculty of Lviv National University named after I. Franko. 2018. 224-227.

4. Yurkiv R.O. Compulsory licenses under EU law. *Current issues of human rights, the state and the legal system: materials of the XVIII International Student and Postgraduate Scientific Conference*. Lviv. Law Faculty of Lviv National University named after I. Franko. 2019. 112-113.

5. Yurkiv R.O. Legislation of Ukraine on compulsory licenses for industrial property. *Current issues of intellectual, information and IT law: a collection of materials of the Third All-Ukrainian scientific-practical conference*. Lviv. Law Faculty of Lviv National University named after I. Franko. 2019. 193-198.

6. Yurkiv R.O. Legal regulation of compulsory licenses for medicines. *Problems of state formation and protection of human rights in Ukraine: materials of the XXVI reporting scientific-practical conference: in 2 parts Part 1*. Lviv. Law Faculty of Lviv National University named after I. Franko. 2020. 217-219.

7. Yurkiv R.O. Features of the legal nature of reproduced drugs (generics). *Current issues of human rights, the state and the legal system*: materials of the XIX International Student and Postgraduate Scientific Conference. Lviv, Law Faculty of Lviv National University named after I. Franko. 2020. 138-141.

8. Yurkiv R.O. Dependent and cross licenses for inventions and utility models in EU countries. *Current issues of intellectual, information, IT and Internet law*: a collection of materials of the Fourth All-Ukrainian scientific-practical conference. Lviv. Law Faculty of Lviv National University named after I. Franko. 2020. 158-165.